

Handläggare

Linda Hillberg, Elisabeth Forsberg Uvemo,
Annika Risel, Susanne Edner,
Catharina Sackemark Larsson,
Åsa Eckhardt, Johnny Berndtsson,
Johan Eriksson, Ulrika Wahlström,
Linda Folke Jeanette Nyström,
Åsa Härkegård, Thomas Eriksson,
Johanna Roto, Anders Norrlid, Ingrid Olsson

Till

Utbildningsnämnden
2021-04-22

Underlag för budget 2022 med inriktning 2023 och 2024 för Utbildningsnämnden

Förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden fastställer underlaget till budget för 2022 med inriktning 2023 - 2024. Underlaget överlämnas till kommunstyrelsen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Lena Holmdahl
Utbildningsdirektör

Malin Eriksson
Avdelningschef

Innehållsförteckning

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål.....	3
1.1 En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla	3
1.2 En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt.....	3
1.3 En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden	3
2 Nämndens verksamhetsområde	4
2.1 Förskola	4
2.1.1 Befolkningsprognos.....	4
2.1.2 Prioriterade utvecklingsområden	4
2.1.3 Systematiskt kvalitetsarbete	7
2.2 Förskoleklass, grundskola, grundsärskola, fritidshem, gymnasieskola och gymnasiesärskola	7
2.2.1 Befolkningsprognos.....	7
2.2.2 Resultatutveckling över tid.....	8
2.2.3 Prioriterade utvecklingsområden	11
2.2.4 Systematiskt kvalitetsarbete för ökad målluppfyllelse	13
2.2.5 Utveckling av elevhälsoarbetet	14
2.2.6 Elevernas utveckling i en trygg miljö	15
2.2.7 Gymnasieskolans utbud	16
2.3 Digitalisering som möjliggörare för verksamhetsutveckling	16
2.4 Samverkan och samarbete	19
2.5 Arbete för en hållbar livsmiljö	21
2.6 Ledarskaps- och kompetensförsörjning.....	21
3 Sammanfattande ekonomisk analys.....	24
3.1 Sammanfattning	24
3.2 Drift	24
3.3 Investeringar.....	31
4 Lokalförsörjningsplan.....	32
5 Övriga redovisningar	32
5.1 Näringslivsfrämjande åtgärder	32
5.2 Taxor och avgifter.....	32

Bilagor

Bilaga 1	Obligatoriska bilagor
Bilaga 2	Schablonggrundande barn och elever samt interkommunala elever 2022 - 2024
Bilaga 3	Kompetensförsörjningsplan
Bilaga 4	Lokalförsörjningsplan
Bilaga 4.1	Lokalförsörjning för grundskolan
Bilaga 4.2	Lokalförsörjning för gymnasieskolan
Bilaga 4.3	Redovisning evakueringskola
Bilaga 5	Antal erbjudna platser i stadens gymnasieskolor i årkurs 1. Grundutbud år 2022 – 2024
Bilaga 6	Fokusområden näringslivspolicy

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål

Nedan anges under kommunfullmäktiges inriktningsmål de viktigaste strategiska frågorna under planperioden 2022 - 2024. Utmaningarna beskrivs närmare i kommande avsnitt och i bilagorna kompetensförsörjningsplan och lokalförsörjningsplan. Agenda 2030 för hållbar utveckling ska vara vägledande i arbetet med samtliga mål.

Pandemins påverkan på verksamheterna under den kommande treårsperioden är svår att förutse. Arbetet för att uppmärksamma och kompensera de elever som påverkas negativt har hög prioritet.

1.1 En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Strategiska frågor

- Fortsatta insatser för ökad andel barn som är inskrivna i förskolan
- Ökad likvärdighet – kompensera för elevers skilda förutsättningar
- Undervisningskvaliteten i mellanstadiet
- Fortsatt utveckling av det systematiska kvalitetsarbetet
- Utveckling av det lokala elevhälsoarbetet
- Fortsatt utveckling av arbetet med elever i behov av särskilt stöd i stadens skolor samt utveckling av lokala, regionala eller centrala särskilda undervisningsgrupper
- Fördjupat arbete för kring trygghet och studiero – förbättra förutsättningar för såväl goda kunskapsresultat som elevernas och medarbetarnas arbetsmiljö
- Samverkan kring elever i behov av stöd – ökad trygghet, studiero och skolnärvaro
- Digitalisering som främjar kunskapsuppdraget och bidrar till effektiva processer
- Kompetensförsörjning och kompetensutveckling i förskola och skola

1.2 En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Strategiska frågor

- Samverkan med arbetsmarknadsförvaltningen och näringslivet kring utbildningsutbud
- Gymnasieskolans långsiktiga utbud – behov av utbildningsplatser
- Skolutbyggnad
- Minska förvaltningens totala miljöpåverkan

1.3 En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Strategiska frågor

- Stöd till skolledare och lärare så att de kan ägna mer tid åt sitt kärnuppdrag
- Fortsatt stöd till chefer kring det systematiska arbetsmiljöarbetet
- Lokalkostnadsutveckling
- Lönekostnadsutveckling

2 Nämndens verksamhetsområde

2.1 Förskola

Förskola av god kvalitet gör positiv skillnad för barn här och nu men även på lång sikt i utbildningssystemet och övrigt i livet. Den viktigaste faktorn för att alla barn ska få en förskola av hög kvalitet är personalens utbildning, och därför kommer kompetensförsörjning och kompetensutveckling att vara prioriterat även den kommande perioden. Stadens förskolor är uppskattade av vårdnadshavarna, samtidigt som det finns utmaningar kring likvärdigheten och det kompensatoriska uppdraget. De satsningar som görs behöver vara långsiktiga och hållbara och resultaten behöver följas upp genom ett systematiskt kvalitetsarbete.

2.1.1 Befolkningsprognos

Tabell 1: Befolkningsprognos barn 1 – 5 år¹.

Befolkningsprognos	2019	2024	2029
1 – 5 år	59 132	56 503 (-2 629)	62 312 (+3 180)

Under de senaste tio åren har förskoleverksamheten i staden byggts ut med cirka 10 000 platser. Stadens befolkningsprognos för de kommande tio åren visar att ökningen av barn i åldrarna 1–5 år avtar något och i början av perioden minskar antalet barn i gruppen. Det innebär att rekryteringsbehovet av förskollärare och barnskötare planar ut något för att sedan stiga fram till år 2029. Att antalet förskolebarn också ökar i länet i övrigt fram till år 2029 innebär att även intilliggande kommuner har stora kompetensförsörjningsbehov vilket kommer att påverka stadens möjligheter att rekrytera personal.

I alla stadsdelsnämndsområden utom Farsta och Hägersten- Älvsjö minskar antalet barn i åldern 1–5 under första delen av prognosperioden. De områden som minskar särskilt mycket är områden som i dagsläget har väldigt många barn i denna ålder, oftast på grund av att ett stort antal nya bostäder uppförts i stadsdelsnämndsområdet. Sett över hela prognosperioden ökar gruppen 1–5 år i åtta av de tretton stadsdelsnämndsområdena, i flera av dem är ökningen ganska stor till följd av stor nybyggnation under prognosperioden, som Enskede-Årsta-Vantör, Hägersten-Älvsjö, Skärholmen, Farsta, Rinkeby-Kista och Bromma. Antalet barn minskar under perioden i stadsdelsnämndsområdena Södermalm, Hässelby-Vällingby, Norrmalm och Kungsholmen.

2.1.2 Prioriterade utvecklingsområden

Behov av förskollärare och barnskötare

Närmare 10 000 personer arbetar i dagsläget i förskola i staden. Både kommunala och fristående förskolor har ett stort behov av legitimerade förskollärare och utbildade barnskötare,

¹ Befolkningsprognos 2020, https://intranat.stockholm.se/PageFiles/61296/Befolkningsprognos_2020.pdf

och totalt beräknas 1 000² behöva anställas årligen under perioden. Även behovet av att rekrytera rektorer och biträdande kvarstår, se kompetensförsörjningsplan, bilaga 3. Genomsnittligt är andelen legitimerade förskollärare i stadsdelsförvaltningarna oftast tillräcklig för att ge barnen kontinuerlig undervisning under ledning av förskollärare, men andelen legitimerade förskollärare skiljer sig inom stadsdelsförvaltningarna. För att under perioden säkerställa barnens rätt till kontinuerlig undervisning behöver de legitimerade förskollärarna fördelas på ett mer likvärdigt sätt. Utöver förskollärare får det i undervisningen finnas annan personal med sådan utbildning eller erfarenhet att barnens utveckling och lärande främjas. För att uppnå det är det viktigt att det finns utbildade barnskötare i arbetslagen och att deras roll är tydliggjord.

För att klara kompetensförsörjningen är det betydelsefullt att behålla utbildad personal samt att staden är en attraktiv arbetsgivare, se nedan om personalens arbetssituation. Det är också viktigt att fortsätta med de insatser som pågår för att bidra till kompetensförsörjningen³. Utöver detta behöver personalens kompetens följas upp på ett tillförlitligt sätt. Det behövs en översyn av hur Stockholms stads egna insatser för förskolans kompetensförsörjning förhåller sig till statliga initiativ och de kompetensnivåer för förskolan som definieras på nationell nivå.

Genomföra fortsatta förbättringar av personalens arbetssituation

År 2018 togs en handlingsplan fram inom staden för att förbättra arbetssituationen för förskollärare och barnskötare. I förhållande till 2019 och till läget för handlingsplanens framtagande 2018, genomför samtliga stadsdelsförvaltningar flera insatser för att förbättra arbetssituationen. Insatserna berör framförallt arbetslagens förutsättningar i tid till för- och efterarbete, roller och ansvarsfördelning och gemensamma planeringsverktyg. Om effekterna av stadsdelsförvaltningarnas insatser har lett till en mer positiv upplevelse av arbetssituation är prioriterat för uppföljning under kommande år.

Kompetensutveckling

Barns språkutveckling är ett av förskolans viktigaste uppdrag, inte minst i Stockholm där många barn har ett annat modersmål än svenska. Med hjälp av statsbidraget för bättre språkutveckling genomförs många språkutvecklande insatser direkt till barnen. Vidare erbjuds personalen kurser och utbildningar med syfte att ge kompetensutveckling i språkutvecklande arbetssätt. Behovet av dessa och liknande insatser kommer fortsatt att vara stort.

Både från stadsdelsförvaltningarna och de fristående förskolorna signaleras behov av att stärka personalens kompetens i svenska språket, för att personalen ska kunna uppfylla läroplansuppdraget med att ge alla barn goda möjligheter att utveckla både det svenska språket och modersmålet. Detta är något som är extra viktigt i områden där många barn har ett annat modersmål. För att öka likvärdigheten behövs riktade kompetensutvecklingsinsatser för

² Siffror från kompetensförsörjningsplanen, bilaga 3

³ Beskrivna i kompetensförsörjningsplanen, bilaga 3

att stödja språkutveckling hos barn i socioekonomiskt utsatta områden. Stadsövergripande rutiner skulle kunna utgöra ett stöd för förskolorna när det gäller rekrytering och bedömning av personalens kunskaper i det svenska språket.

Staden har som ambition att lyfta fram förskolan som skolform och bidra till att verksamheten bedrivs på vetenskaplig grund. Med den utgångspunkten kommer utbildningsförvaltningen att genomföra förskolekonferensen Förskolesummit 2022. Konferensen anordnas i samverkan med Stockholms universitet och ska möjliggöra meningsskapande möten mellan forskare och praktiker.

Öka förskolans tillgänglighet i socioekonomiskt utsatta områden

Ett mått på likvärdigheten är att förskolan är tillgänglig för alla barn och även om 94 procent⁴ av barn i förskoleåldern går i förskola är det stora skillnader mellan och inom olika stadsdelsnämndsområden. Dessa variationer avspeglar socioekonomiska skillnader i staden. Det pågår många insatser för att informera och söka upp vårdnadshavare vars barn inte går i förskola. Introduktionsförskolor är också en viktig del i detta arbete. Det behövs fortsatta insatser för att öka andelen inskrivna barn, med fokus på mindre socioekonomiskt gynnsamma områden. Insatserna för att öka inskrivningsgraden behöver vara en del av ett systematiskt kvalitetsarbete.

Myndighetsutövning

Tillsynens olika delar syftar till att säkerställa att barn i fristående förskolor får en likvärdig förskola utifrån statliga styrdokument och kommunala riktlinjer. Reglerna om ägar- och ledningsprövning, som infördes den 1 januari 2019, har börjat få effekt och förvaltningen har ett pågående arbete för att vidareutveckla rutiner för granskningen av huvudmännens insikt, lämplighet och ekonomiska förutsättningar både inom godkännandeprocessen och tillsynsprocessen. De nya reglerna har medfört delvis nya processer och nya krav på ekonomisk kompetens. Eftersom prövning av huvudmännen sker mot fler bestämmelser än tidigare, är också grunderna för förvaltningens beslut fler, bland annat kan en bristande ekonomi eller olämplighet i större utsträckning utgöra grund för beslut, även mer ingripande sådana exempelvis återkallelse av godkännanden. Det kan i sin tur föranleda fler överklaganden, vilket tar mer resurser i anspråk, men det ger också praxis på området och bidrar därmed till att öka rättssäkerheten. Två år efter att bestämmelserna trädde i kraft har utbildningsnämnden fattat fler beslut på grund av bristande ekonomi och olämplighet.

Under 2021 påbörjas ett uttag av avgift i samband med ansökan om nytt godkännande. Exakt vilka effekter dessa avgifter kommer att få går inte att förutse.

Förvaltningen ser också att aktörerna på förskolemarknaden blir färre men större då små förskolor köps upp. I många fall behåller de nya ägarna de tidigare ägarnas organisations-

⁴ Siffror gällande 2019

nummer, vilket gör att huvudmannaskapet inte förändras eftersom detta är kopplat till organisationsnumret. De nya reglerna möjliggör dock att förvaltningen kan kontrollera de nya ägarnas insikt, lämplighet och ekonomiska förutsättningar.

Tillsynsryckeln som påbörjades 2019 har ett större fokus på huvudmannens ansvarstagande och därför kommer en huvudmans samtliga verksamheter att granskas sammanhängande. Nuvarande tillsynsryckel planeras att vara avslutad i december 2024. Den pågående pandemin har inte nämnvärt stört tillsynsprocessen och förvaltningen ser inte heller att antalet ansökningar om att starta fristående förskola har minskat till följd av pandemin.

Förvaltningen strävar efter att digitalisera ärendehandläggningen för att öka effektiviteten och rättssäkerheten. En ökad digital hantering ställer krav på utveckling av de digitala systemen som används i handläggningen.

2.1.3 Systematiskt kvalitetsarbete

I syfte att ta fram en samlad bild av kommunal och fristående förskola i staden samt identifiera behov av åtgärder sammanställs en årlig förskolerapport. I rapporten framgår att stadens förskolor överlag är välfungerande och uppskattade av vårdnadshavarna, men att det finns skillnader och bristande likvärdighet. Förskolerapporten lyfter fram utvecklingsområden för förskola i staden.

Samverkansforumen med stadsdelsnämnderna är viktiga för att få en bild av kvaliteten i stadens förskolor, ge råd och vägledning och stötta i frågor gemensamma för stadens förskolor. Dessa samverkansforum behöver fortsätta att utvecklas genom att i högre grad erbjuda delaktighet och gemensamt lärande. Förvaltningen arbetar med att stärka likvärdigheten mellan fristående och kommunala förskolor och erbjuder samverkansforum för fristående aktörer i syfte att ge likvärdig information.

2.2 Förskoleklass, grundskola, grundsärskola, fritidshem, gymnasieskola och gymnasiesärskola

Förvaltningen utgår från att arbetet även under 2022 och sannolikt även de därpå följande åren kommer att präglas av pandemin. En del elever har påverkats negativt av frånvaro och en mindre förutsägbar skoltillvaro, men alla konsekvenser kan inte förutses eller planeras för nu.

2.2.1 Befolkningsprognos

Tabell 2 Befolkningsprognos 6 - 18-åringar

Befolkningsprognos, år	2020	2025	2031	2040
6 – 15 år	106 200	108 200	108 800	123 200
16 - 18 år	27 700	32 600	34 100	35 100

Efter många år med en kraftig ökning av barn och unga i grundskoleåldern avtar öknings-
takten, till följd av att de mindre årskullarna har nått skolålder. I slutet av tioårsperioden
börjar antalet öka igen i takt med ökande bostadsbyggande. Antal unga i högstadietåldern
13–15 år väntas öka kraftigt under de närmaste åren, medan antal barn 6–9 år förväntas
minska något.

Antalet 16–18-åringar i Stockholms stad förväntas öka kraftigt med cirka 1 000 per år fram
till år 2024. Ökningstakten sjunker därefter men staden väntas få en total ökning med 6 300
unga i gymnasieåldern fram till år 2031.

I bilaga 4, Lokalförsörjningsplan, redovisas och analyseras befolknings- och elevantalsprog-
noser. Planeringen för lokaler anges där i två perioder, 2022 – 2031 samt 2032 – 2040. En
utförlig analys av kompetensförsörjningsbehoven finns i bilaga 3.

2.2.2 Resultatutveckling över tid

Grundskola

Betygsresultat årskurs 9

Betygsresultaten i årskurs 9 var år 2020 på ungefär samma nivå som 2019. Andelen behöriga
till yrkesprogram hade ökat marginellt och andelen elever som uppnått kunskapskraven i
samtliga ämnen hade minskat marginellt. Det genomsnittliga meritvärdet var på samma nivå
som 2019. Samtidigt rör det sig om höga nivåer ur ett historiskt perspektiv.

Tabell 3: Betygsresultat totalt 2014–2020, årskurs 9, (inom parentes riksgenomsnittet)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Andel behöriga till yrkesprogram (%)	85,7 (86,9)	85,3 (85,6)	82,4 (83,1)	84,7 (82,5)	86,9 (84,4)	87,4 (84,3)	87,8 (85,6)
Andel som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen (%)	77,0 (77,4)	77,9 (75,3)	74,4 (71,9)	78,4 (74,1)	79,2 (75,6)	80,5 (75,5)	79,8 (76,1)
Genomsnittligt meritvärde	234	240 (225)	239 (224)	242 (224)	246 (229)	250 (230)	250 (231)

Resultaten exklusive nyanlända elever var på ungefär samma nivå som 2019, men det finns en
svagt negativ trend sedan 2016 med undantag av det genomsnittliga meritvärdet. För andelen
behöriga till yrkesprogram finns en svagt nedåtgående trend jämfört med 2016 men 2020
vände resultaten uppåt något.

Tabell 4: Betygsresultat totalt, 2015 – 2020, exklusive nyanlända (0–4 år) och elever med okänd
bakgrund

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Andel behöriga till yrkesprogram (%)	90,4	92,5	92,3	92,1	91,4	91,7
Andel som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen (%)	82,7	83,7	85,8	84,2	84,5	83,4
Genomsnittligt meritvärde	247	255	256	255	257	257

Resultatspridningen mellan skolor i årskurs 9 utifrån elevernas socioekonomiska förutsättningar är fortsatt stor, dock varierar mönstren beroende på olika indelningar av skolorna och olika betygsmått. Spridningen minskade rejält 2017 och 2018, vilket förmodligen berodde på att mottagandet av nyanlända elever fördelades till framförallt skolor med låga socioekonomiska index.

Tabell 5: *Betygsresultat, årskurs 9, 2018 – 2020 efter skolans socioekonomiska index (kvartiler), genomsnitt av skolresultat (ovägt medelvärde).*

	Andel behöriga till yrkesprogram (%)			Andel som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen (%)			Genomsnittligt meritvärde		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Kvartil 1 (lägst index)	93,0	94,3	94,9	88,4	91,2	89,4	265	272	269
Kvartil 2	90,2	92,8	91,5	83,9	86,0	84,8	252	259	256
Kvartil 3	79,8	78,4	82,3	70,9	70,4	71,4	228	228	231
Kvartil 4 (högst index)	73,8	70,7	68,6	57,2	59,6	52,9	209	211	203

Betygsresultat årskurs 6

Resultatmått i årskurs 6 (undantaget genomsnittligt meritvärde) har sedan 2016 en nedåtgående trend, tydligast är det för andelen elever som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen. Det genomsnittliga meritvärdet har dock legat på ungefär samma nivå sedan 2016.

Även på nationell nivå finns en liknande trend med lägre betygsresultat i årskurs 6 över tid. Det enda officiella betygsmålet som har redovisats av Skolverket är andelen som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen och i tabellen nedan finns för riksnivån samma trend som för Stockholm. Stockholm ligger dock på en högre nivå än Sveriges totala resultat.

Tabell 6: *Betygsresultat årskurs 6, 2013 – 2020, inom parentes riksgenomsnittet.*

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Andel behöriga till yrkesprogram (%)	88,1	88,6	89,0	87,6	86,8	86,6	85,0
Andel som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen (%)	80,0 (79,5)	81,8 (80,5)	82,1 (79,2)	81,5 (77,7)	78,7 (77,1)	77,6 (73,9)	76,1 (73,2)
Genomsnittligt meritvärde (16 ämnen)	216	220	224	224	223	228	227

Grundsärskola

Betygsfördelningen visar att det vanligaste betyget år 2020 i årskurs 9 i grundsärskolan var betyg C, liksom 2019. En utmaning för grundsärskolan är att på huvudmannanivå skapa systematik gällande kunskapsuppföljningen hos elever som läser enligt grundsärskolans ämnen och ämnesområden. Elevernas kognitiva förutsättningar skiljer sig mycket åt vilket gör att det är problematiskt att dra långtgående slutsatser utifrån resultaten och göra jämförelser över tid. Betyg kan endast ges till de elever som läser ämnen och som begär betyg. Betyg sätts i relation till individens funktionsnedsättning.

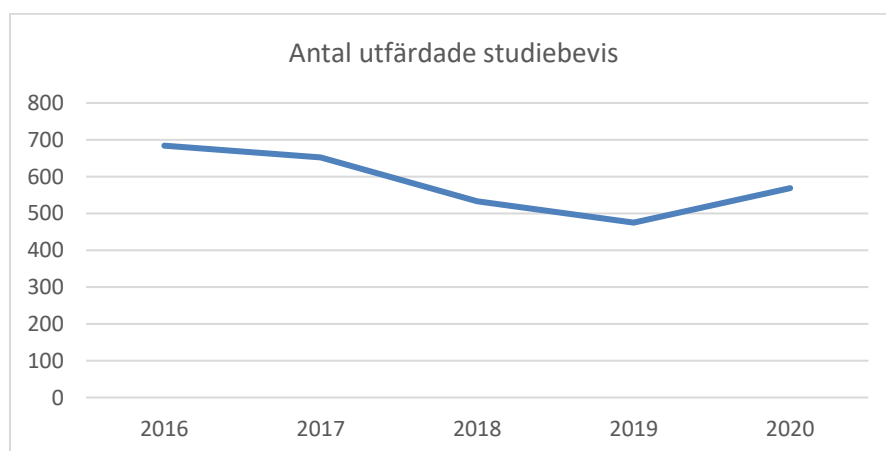
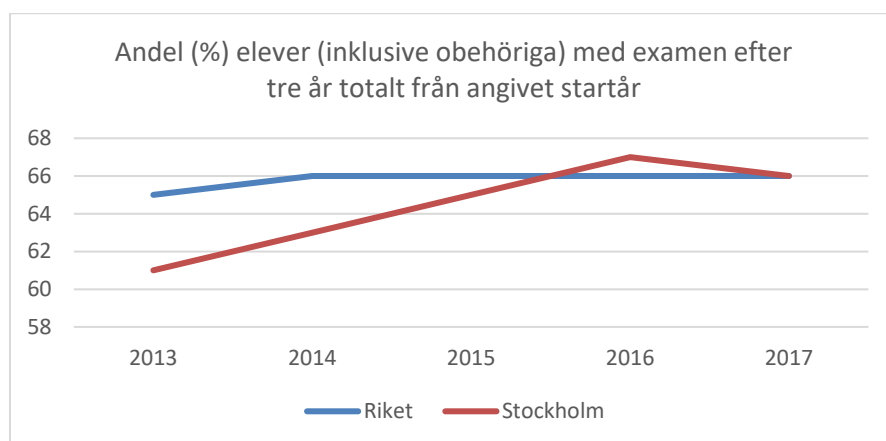
Gymnasieskola

Under senare år har resultatförbättringar uppvisats avseende elevernas måluppfyllelse i att erhålla examen. Resultatet sett i ett genomströmningsperspektiv, där elever påbörjar sina studier i Stockholms stad och fullföljer med examen har kommit i nivå med resultatet för riket.

Genomströmning - tre år

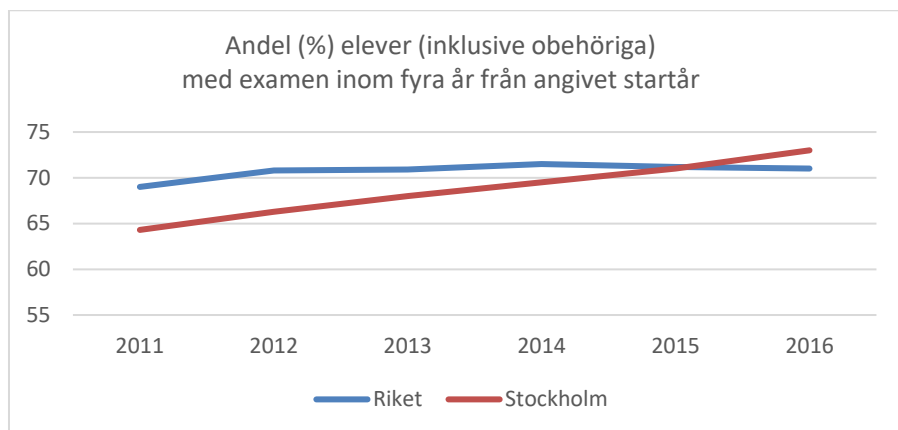
För utfallet 2020 uppvisades en skillnad mot de närmast föregående åren. För elever som påbörjade sina studier 2017 och som erhöll examen 2020 minskade examinationsgraden med en procentenhet jämfört med föregående årskullar. Här uppvisas en samvariation med antalet utfärdade studiebevis oberoende av studielängd. Elever som avslutar ett nationellt program, givet att de inte slutar i förtid, erhåller ett examensbevis eller studiebevis. Ökar examensbevisen, minskar studiebevisen.

Detta perspektiv kommer att följas upp och en marginell påverkan av genomförd distansundervisning under pandemin kan inte uteslutas. Elever examinerade 2020 hade distansundervisning från mars 2020 och i stort var de då redan betygssatta i merparten av sina kurser.

Genomströmning - fyra år

Inkluderas elever som tar examen efter fyra år, elever antagna 2016 med examen till och med 2020, uppvisas inte motsvarande minskning om en procentenhet. I detta perspektiv uppnåddes också ett något högre resultat än riket. Ingen negativ förskjutning av resultaten i kullen som påbörjade 2016 jämfört med kullen som påbörjade 2017 kan fastställas i ett treårsperspektiv.

För de elever som har erhållit examen är betygsresultaten på aggregerad nivå höga jämfört med riket. Genomsnittlig betygspoäng uppgick 2019 till 16,0 poäng vilket är högre än motsvarande resultat för riket (14,8). Motsvarande resultat saknas för 2020 då Skolverket inte redovisar alla resultat på huvudmannanivå för läsåret 2019/2020.

Resultat per skola kan variera stort och en utmaning är att utveckla genomströmningen för obehöriga elever. Obehöriga elever antas till introduktionsprogram, där många har ambitionen att övergå till nationellt program när godkänt betyg uppnåtts i det/de grundskoleämne som saknas. Detta innebär att en elev på introduktionsprogram påbörjar gymnasiekurser samtidigt som grundskolebehörigheten ska avslutas. Det är en utmaning att möta elevernas olika behov för att klara av att slutföra utbildningen. Skillnader i resultat på skolnivå kan bland annat förklaras av elevernas meritvärden från årskurs 9 samt elevernas sökmönster. Skolor med söktryck där elever har höga meritpoäng tenderar att uppnå högre studieresultat. I tertialrapport 2 redovisas årligen resultatskillnader i genusperspektiv samt mellan de största nationella programmen. Att redovisa resultatskillnader mellan skolor är inte meningsfullt då varje skola har sina unika utbildningar och antagningssituation. När staden sammanfattar resultaten på huvudmannanivå motsvarar det en helhet som inte återfinns på någon skola.

2.2.3 Prioriterade utvecklingsområden

Agenda 2030 och FN:s globala mål för hållbar utveckling är en viktig utgångspunkt för utbildningsnämndens prioriteringar. Att öka likvärdigheten mellan skolor, liksom att kompensera för elevers skilda förutsättningar, är av avgörande betydelse i arbetet med de globala målen om minskad ojämlikhet och en god utbildning för alla. Att skolan lyckas i sitt kompensatoriska uppdrag är en grundförutsättning för att skapa ökad likvärdighet i Stockholms stads skolor.

Flera faktorer påverkar likvärdigheten och boendesegregationen i staden är en av dessa. Resultatspridningen mellan skolor i årskurs 9 utifrån elevernas socioekonomiska förutsättningar är fortsatt stor och utgör en omfattande och långsiktig utmaning. Behovet av verkningsfulla utvecklingsåtgärder för att motverka detta kvarstår. Det handlar även om att förvaltningens strategier för utveckling leder till en mer likvärdig resultatutveckling för pojkar respektive flickor.

En högre grad av heterogena skolmiljöer, med elever med olika bakgrund och socioekonomiska förutsättningar, ger ökade möjligheter för fler elever att lyckas. Bland annat kommer nyanlända elever i årskurs 7 - 9 fortsätta att gå i förberedelseklasser i innerstaden/närförort samt att särskilda överväganden behöver göras kring hur skolororganisationen ska se ut, till exempel hur och var nya skolor ska byggas.

Förvaltningen behöver fortlöpande följa utvecklingen av pandemin och ha en beredskap för olika scenarios. Skolorna behöver fortsätta att vara flexibla för att kunna ställa om sin organisation och utbildningen till följd av sjukdom och risk för smittspridning. Det är ännu för tidigt att förutsäga vilka konsekvenser pandemin kommer att medföra när det både gäller elevernas kunskapsutveckling och psykiska hälsa. Betygsresultaten år 2020 för årskurs 9 låg i nivå med föregående års resultat och gymnasieskolans resultat var sammantaget endast marginellt förändrat jämfört med föregående läsår. Likvärdigheten skulle kunna påverkas till följd av att elever med större utmaningar kan ha svårare att hantera en mindre förutsägbar skoltillvaro. Arbetet för att uppmärksamma och kompensera de elever som påverkas negativt har hög prioritet. Bland annat erbjuds lovskola till elever som har behov av det.

Höga förväntningar - och att finnas i ett sammanhang där bra betyg och skolarbete värderas högt - leder till att elever lyckas bättre. Det är viktigt att försöka motverka sociala konstruktioner kring könsroller som påverkar elevers uppfattning om skolan och skolarbetet negativt. En viktig del i det systematiska kvalitetsarbetet är att fortsatt analysera resultaten ur olika perspektiv på alla nivåer och vidta åtgärder med utgångspunkt från detta.

För att ytterligare stärka elevers kunskapsutveckling fortsätter förvaltningen att för grundskolans del fokusera på de prioriterade områdena systematiskt kvalitetsarbete, elevhälsa, mottagande och undervisning av nyanlända och flerspråkiga elever, kvaliteten i fritidshemmet samt digitalisering som ett verktyg för att utveckla lärandet. Denna strategi anser förvaltningen kommer att gynna alla elever, i synnerhet elever med mindre gynnsamma förutsättningar.

Ett särskilt fokus ska riktas mot att utveckla undervisningskvaliteten i mellanstadiet med anledning av sjunkande resultat i årskurs 6. I detta sammanhang utgör arbetet med betyg och bedömning ett viktigt område som aktualiseras i och med de reviderade kursplanerna som kommer att träda i kraft hösten 2022.

Förvaltningen riktar och prioriterar i större utsträckning insatser mot särskilt utsatta områden och skolor i kvartil 4 med målsättningen att allt fler elever uppnår behörighet till gymnasieskolan. Ett led i detta är den förändrade områdesorganisation för grundskolorna som har införts, i syfte att prioritera dessa områden och främja ett nära ledarskap. Arbetet med att förbättra kunskapsresultaten på Järva är fortsatt prioriterat och utgår från skolornas systematiska kvalitetsarbete och identifierade behov av insatser. Samarbetet mellan skola, socialtjänst och polis stärks och samordnas för hela Järvafältet för att insatserna ska bli mer effektiva.

I syfte att stärka likvärdigheten och kunskapsutvecklingen i förskoleklass och grundskola har förvaltningen för avsikt att nyttja hela tilldelningen inom statsbidraget för en likvärdig skola. Statsbidraget ska användas strategiskt utifrån statsbidragets syfte, och en inriktning är att utveckla skolors elevhälsoarbete. En utmaning när det gäller insatsernas långsiktighet är att de bekostas av ett statsbidrag vars varaktighet från ett år till ett annat är osäker.

Genom samverkan och bra rutiner kan elever ges en trygg och bra övergång mellan olika skolformer. Förvaltningen bedriver ett utvecklingsarbete om övergångar mellan grundskola och gymnasieskola. Arbetet fortlöper genom att rutiner utvecklas och förtydligas. Fokus är elever i behov av särskilt stöd för att tillgodose behovet av studieplatser inom gymnasie- och gymnasiesärskolan.

Under perioden kommer förvaltningen att arbeta för att öka likvärdigheten för modersmålsundervisningens och studiehandledningsstödet förutsättningar.

Under perioden ska utbildningsnämndens skolbiblioteksplan för 2021 - 2024 implementeras. Fokus ligger på att alla stadens elever ska ha tillgång till skolbibliotek som är bemannande med personal med relevant utbildning och erfarenhet samt att verksamheten ska vara integrerad i undervisningen respektive i skolans systematiska kvalitetsarbete.

2.2.4 Systematiskt kvalitetsarbete för ökad måluppfyllelse

För ökad måluppfyllelse och för att skapa mer likvärdiga skolor är en fortsatt övergripande prioritering att det systematiska kvalitetsarbetet ska utvecklas, både på förvaltningsnivå och på skolnivå. Ett vetenskapligt förhållningssätt med reflektion och analys ska prägla skolornas och förvaltningens arbete. Detta är en förutsättning för att kunna utveckla nya och innovativa strategier och arbetssätt för skolutveckling. En viktig aspekt i detta är att ta vara på digitalisering som möjliggörare för verksamhetsutveckling och för att utveckla lärandet.

Ett särskilt fokus ligger på uppföljning av elevernas kunskapsutveckling kopplat till undervisningens kvalitet för grundskolan såväl som grundsärskolan. På förvaltningsnivå behöver arbetet fortgå för att kunna aggregera grundsärskolans resultat för att identifiera utvecklingsområden.

Resultatdialoger, och andra uppföljningar med tillhörande återkopplingar, utgör en väsentlig del i det systematiska kvalitetsarbetet och fortsätter att förbättras på alla nivåer. Förvaltningens stödfunktioner fortsätter att bättre anpassa stödet utifrån skolors behov och tar sin utgångspunkt i signalsystemet för uppföljning och stöd till de skolor som behöver det. Ett fortsatt viktigt utvecklingsområde är att tillhandahålla goda analysunderlag till skolorna genom visualiserad resultatredovisning via Beslutsstöd.

Den centrala styrningen och stödet ska fortsätta att utformas så att rektorer ges förutsättningar att leda den pedagogiska verksamheten och att skolornas utvecklingskapacitet stärks. Rektor behöver fortsätta att bygga upp en egen organisation för såväl drift som utveckling med kompletterande kompetenser, samt säkerställa ett välfungerande ledningsstöd för det pedagogiska och administrativa arbetet.

Inom gymnasieskolan fortsätter arbetet med det systematiska kvalitetsarbetet att vidareutvecklas och skolorna fortsätter att utveckla sina analyser och att stärka styrningen genom ökat medarbetarägandeskap i syfte att uppnå högre måluppfyllelse. Särskilt fokus riktas mot gymnasieskolornas enhetsmål.

2.2.5 Utveckling av elevhälsoarbetet

Barn och ungas psykiska och fysiska hälsa är ett annat högt prioriterat område inom Agenda 2030. Stockholms skolor behöver fortsatt arbeta med utveckling inom elevhälsa, fysisk aktivitet och skolmåltider i syfte att nå de globala målen för god hälsa och välbefinnande.

Elevhälsans utveckling är ett fortsatt prioriterat område och satsningar ska genomföras under planperioden. Samverkan med Region Stockholm ska utvecklas i syfte att säkerställa snabba insatser för barn och unga med psykisk ohälsa. Förvaltningen fortsätter att stödja stadens skolor i utvecklingen av det lokala elevhälsoarbetet med fokus på det förebyggande och hälsofrämjande perspektivet. Ett sådant perspektiv innebär exempelvis att lärmiljön utvecklas för att minska behovet av individuella anpassningar och särskilt stöd. Elevhälsan ska vara en integrerad del av den pedagogiska verksamheten och skolorna behöver skapa organisationer som stödjer detta. Elevhälsan ska, utifrån skollagstiftning, omfatta samtliga professioner och präglas av ett tvärprofessionellt arbetssätt.

Grundskolorna har inom ramen för gällande skollag möjlighet att erbjuda elever i behov av särskilt stöd undervisning i särskilda undervisningsgrupper. När det gäller tillgången till särskilda undervisningsgrupper kommer förvaltningen att utgå från den nya modellen för detta baserad på tre nivåer: skolnivå, stadsdelsnämndsområde (RSU) och övergripande högspecialiserade centrala grupper (CSI). Förvaltningen kommer under de kommande åren att arbeta vidare med att starta regionala särskilda undervisningsgrupper, RSU, genom lokalt samarbete i grundskolområdet och arbeta fram gemensamma former över staden. Fler RSU kommer att avlasta CSI, underlätta återgång till ordinarie verksamhet samt minska restider och reskostnader. Målet är att modellen ska vara fullt införd inför hösten 2023 med en beräknad total ökning från 250 till 350 platser i grupper utanför hemskolan.

Gymnasieskolan kommer att rikta särskilt fokus mot elevhälsans psykologiska insats genom att bland annat dela kunskap och erfarenheter av skolpsykologens elevhälsoarbete samt verka för en utökning av den psykologiska insatsen. Skolpsykologen tillför psykologisk kompetens som ett stöd i det pedagogiska arbetet och i den övergripande planeringen av elevhälsans arbete samt kan ge handledning och konsultation till skolans personal. Arbetet med att främja elevernas psykiska hälsa är en prioriterad fråga och elevhälsan behöver på olika sätt stärka sin kompetens inom detta område under perioden.

För att stärka kunskapen om elevhälsans arbete kommer satsningar på fortbildning att göras under de kommande åren för såväl rektorer som för elevhälsans personal utifrån kvalitetsprogram för elevhälsoarbetet i syfte att säkerställa en likvärdig elevhälsa på stadens skolor. Riktade informationsinsatser kommer även att genomföras för att säkerställa att rektorena på stadens skolor har god kunskap om bemanningsbehov inom elevhälsan.

2.2.6 Elevernas utveckling i en trygg miljö

Skolans värdegrundsarbete vilar på demokratins grund, där diskriminering, hedersrelaterat förtryck, våldsbejakande extremism, antisemitism och annan rasism, kränkningar och olika former av trakasserier ska motverkas genom ett aktivt arbete med evidensbaserade metoder. Trygghet, förutsägbarhet och studiero i en god lärmiljö är en förutsättning för elevernas utveckling och lärande.

Utifrån den kartläggning som genomfördes hösten 2020 har ett antal övergripande utmaningar för förvaltningens fortsatta arbete med att stärka trygghet och studiero i stadens skolor identifierats och de ligger till grund för förvaltningens fortsatta arbete.

Medan tryggheten påverkas av kränkningar och trakasserier skapas studiero av motiverande undervisning, som är anpassad till elevgruppernas behov, samt lugn och ro i klassrummen. Förvaltningen ser behov av att i högre utsträckning och mer systematiskt än i dag analysera och arbeta främjande för studiero i undervisningen. Det handlar om vad som händer i klassrummet och lärarnas ledarskap, det vill säga som en aspekt av undervisningens kvalitet.

Förvaltningen ser ett fortsatt behov av att utveckla arbetet på både lokal och central nivå med att identifiera vilka specifika elever och elevgrupper som är utsatta i skolmiljön och hur dessa kan nås och synliggöras. En fördjupad förståelse för förutsättningarna ökar möjligheterna att vidta relevanta åtgärder och insatser, bland annat mot mobbning och kränkningar. Förvaltningen ser också ett behov av fortsatt arbete med att stärka samverkan med socialtjänst och psykiatri. Förvaltningen kommer att fortsätta se över befintligt stöd och hur det kan anpassas efter skolornas behov.

Förvaltningen ska fortsatt ha en stödjande funktion gentemot skolorna i deras arbete. Stödet behöver bidra till att skolornas förbättringsarbete utgår ifrån lokala utmaningar såväl vad gäller trygghetsarbetet som arbetet för god studiero genom förbättrad undervisning och ett

stärkt ledarskap i klassrummet. Inom ramen för det systematiska kvalitetsarbete följs valda arbetssätt för ökad trygghet och studiero upp, analyseras och vidareutvecklas.

Skolors kunskap om barnrättslagen och dess tillämpning i den dagliga verksamheten ska öka. Förvaltningen ska under planperioden fortsatt informera stadens rektorer om barnrättslagen med målet att underlätta skolornas tillämpning av barnrättslagen.

2.2.7 Gymnasieskolans utbud

Den kommunala gymnasieskolans utbildningsutbud är en fortsatt strategisk fråga under planperioden. De kommande årens ökning av antalet elever i gymnasieålder innebär att det är prioriterat att analysera behovet av utbildningsplatser. Målet är att ta fram ett långsiktigt utbud som stödjer elevernas måluppfyllelse, ökar likvärdigheten och är ekonomiskt hållbart med ett högt kapacitetsutnyttjande på stadens skolor. I bilaga 4.2 finns lokalförsörjningsplan för gymnasieskolan.

I bilaga 5 redovisas ett grundutbud för läsåren 2022, 2023 och 2024 med antalet möjliga erbjudna studieplatser för årskurs 1. Grundutbudet är en ram från vilken anpassningar görs på kort och lång sikt utifrån elevernas studieval och behovet av studieplatser. Antalet platser stäms av gentemot kapaciteten enligt lokalförsörjningsplanen. Utbildningsnämnden fattar årligen beslut om utbildningsutbud till nästkommande läsårsstart. Utifrån beslutat utbud gör eleverna sina ansökningar till gymnasie- och gymnasiesärskola. Redovisade studieplatser i treårsperspektivet utgår från nämndens beslut 2020 avseende utbudet för läsåret 2021/2022.

Utbudsförslaget ska vara långsiktigt ekonomiskt hållbart över tre år och ska öka framförhållningen och delaktigheten inom gymnasieorganisationen inför genomförandet av utbudsförändringar.

Förvaltningen kommer att arbeta vidare för att utveckla behovsanalyser och arbetsprocesser för utbudet. Ett fokusområde är att utveckla underlag för att kunna bedöma platsbehovet för obehöriga elever inom gymnasieskola och inom gymnasiesärskolans individuella program. De eleverna faller utanför samverkansavtalet och hemkommunen ansvarar för att erbjuda utbildning. För behöriga elever till de nationella programmen är de analytiska perspektiven förändrade elevvolym, förändringar av elevernas studieval, tillgång på studieplatser i länet hos såväl fristående som kommunala huvudmän samt gymnasieskolornas lokalkapacitet.

Under planperioden är det viktigt att stärka samverkan inom Storstockholm och med fristående huvudmän för utökad samordning och planering av studieplatser inom gymnasieverksamheten.

2.3 Digitalisering som möjliggörare för verksamhetsutveckling

Förvaltningens digitaliseringsarbete ska främja kunskapsuppdraget och bidra till effektiva processer. Förvaltningen utgår från den nationella strategin för skolväsendet som innehåller

tre fokusområden: *Digital kompetens, Likvärdig tillgång och användning* samt *Forskning och uppföljning kring digitaliseringens möjligheter*. Arbete pågår och under 2021 tas en digitaliseringsstrategi fram för de kommande åren med syfte att tydliggöra strategiska inriktningar för stadens arbete att leva upp till de nationella målen utifrån huvudmannens ansvar. Även förvaltningens treåriga FoU-plan, som revideras under 2021, kommer fortsatt att innefatta strategiska inriktningar för hur digitalisering kan stärka såväl verksamhetsutveckling som professionsutveckling.

Innovation

Digitalisering, utveckling och användning av digitala verktyg och ny teknik skapar förutsättningar för innovation. Förvaltningen avser att utveckla arbetssätt för hur idéer tas till vara som stödjer processen och utvecklingen av nya innovativa lösningar genom ett innovationsråd. Syftet är att bidra till ökad innovationsförmåga genom att systematiskt stödja innovationsprocessen vad gäller verksamhetsutveckling med digitalisering som möjliggörare. Med systematik och metodstöd från idé till genomförande blir det möjligt att pröva, implementera och skala upp innovativa metoder, tjänster eller produkter så att fler kan ta del av dem.

Digital kompetens och kompetensutveckling för bättre undervisning

Det finns stora kompetensutvecklingsbehov inom digitalisering för alla funktioner inom förvaltningen när det gäller såväl ledning och pedagogisk/didaktisk användning som administrativ tillämpning. Digital kompetensutveckling för bättre undervisning står i fokus i förvaltningens projekt – BLIVA, Behovsdrivet Lärande med Innovativa Verktyg och Arbetssätt. Ambitionen är att etablera metoder för ett kollektivt lärande för förbättringsarbete utifrån lokalt definierade behov. Projektet ska också kartlägga och formulera behov av kompetensutveckling, kunskapstillväxt och skapa nya, innovativa former för kompetensutveckling. Projektet ska även bidra till bättre samordning av utvecklingsinsatser på central förvaltning.

Förvaltningen avser utöver BLIVA-projektet att fortsätta erbjuda intern kompetensutveckling kring exempelvis de pedagogiska verktygen inom skolplattformen, de centrala licenser som är upphandlade för att skapa en mer anpassad undervisning för alla elever, samt inom områdena Medie- och informationskunnighet och digitalt skapande.

Likvärdig tillgång och användning med avseende på digitala nationella prov

Skolverket har i uppdrag att digitalisera de nationella proven och arbetar nu med att ta fram en provtjänst för digitala nationella prov. Som en del av detta arbete genomförs en försöksverksamhet där Stockholms stad deltar med ett antal skolor. Under perioden bedrivs arbete med att utveckla en långsiktigt hållbar teknisk lösning för åtkomst till Skolverkets provtjänst genom att ta fram en lösning dels för inloggning (autentisering), dels för överföring av användaruppgifter. En ansvarsfördelning mellan skolorna och central förvaltning i införandets olika delar och faser upprättas. På grund av EU-domen, målet Schrems II, försenas införandet då Skolverkets provplattform inte längre uppfyller kraven på hantering av personuppgifter. Skolverket kommer att presentera en uppdaterad tidplan under våren 2021.

Strategisk styrning av IT-stöd

Förvaltningen behöver under de närmaste åren se över vilka behov som finns av att anpassa befintliga eller utveckla nya systemstöd för olika verksamhetsprocesser för att säkerställa ändamålsenlighet, effektivitet, säkerhet och kostnadseffektivitet. Detta inkluderar även skolplattformen. Projektet för skolplattformen avslutades december 2019 och ansvaret för plattformen övergick till utbildningsförvaltningen och dess förvaltningsorganisation i januari 2020. Skolplattformen är en plattform som består av ett antal delkomponenter som upphandlades 2013. Två avtal rörande delkomponenterna elevdokumentation och frånvaro/närvaro löper ut i januari 2024. Det innebär att styrande principer och vägval behöver tas fram snarast för förvaltningens fortsatta arbete. För att fånga behov är brukar- och användarundersökningen en viktig del av framtagandet av vägval och strategi för kommande utveckling av skolplattformen. Utbildningsförvaltningens utvecklade styrning av objektförvaltningen genom modellen pm3 är också central för att skapa fungerande processer för att fånga och prioritera behov. Arbetet med ny upphandling av dessa delar behöver påbörjas under 2021 för att säkerställa kvalitativa förstudier, upphandlingar samt implementering innan avtalsslut med nuvarande leverantörer.

Bredare utbud inom Gemensam IT (GSIT 2.0)

GSIT-avtalet ger en ökad valfrihet för stadens pedagogiska verksamheter med ett bredare utbud av digitala enheter och tjänster. Tjänsteutbudet för de digitala ekosystemen från Microsoft, Google och Apple kommer att utvecklas successivt under kommande år. Detta ställer ökade krav på kompetens hos skolorna vilket betyder ett utökat behov av centralt stöd. Det lokala it-stödet ges därför utbildningar och tekniska verktyg som skapar förutsättningar att stötta sin verksamhet.

Organisation av den pedagogiska verksamhetens it-förvaltning

I takt med att verksamheten i allt större utsträckning utvecklas med hjälp av digitala lösningar ökar också mångfalden av digitala enheter. Det innebär i sin tur fler typer av programvaror, molntjänster och verksamhetssystem som ska hanteras. Utbildningsförvaltningen har därför utökat stödet för att möta de tekniska och pedagogiska behoven i verksamheterna. Utbudet av och efterfrågan på webbtjänster och applikationer kommer att öka väsentligt framöver vilket ställer höga krav på kvalitetssäkring och informationssäkerhetsklassificering. Särskilt prioriterat är tillgång till program och applikationer för elever i behov av särskilt stöd.

Verksamhetsdriven styrning av digitalt stöd

Utbildningsförvaltningen arbetar med att utveckla den strategiska styrningen av förvaltningens IT-stöd genom att införa styrmodellen pm3. Pm3 är en styrmodell för att organisera en samverkan mellan verksamheten och IT. Syftet med styrmodellen är att säkerställa att det är verksamhetens behov som står i förgrunden och är styrande för prioriteringar och beslut om vilka IT-stöd som ska användas. Målsättningen är att genom detta arbete utveckla arbetsformer som gör att verksamhetens behov av IT-stöd tillgodoses på ett strategiskt, ändamålsenligt och kostnadseffektivt sätt. Den nya styrmodellen träder i kraft i januari 2022.

Kostnadsutveckling för digitalisering

Utvecklingen av digitaliseringen inom utbildningsområdet går snabbt och kostnaderna bedöms fortsätta att öka under planperioden. Komplexiteten när det gäller bland annat behov, avtal, tidplaner och teknisk utveckling gör att det är mycket svårt att göra en uppskattning av hur stor kostnadsökningen blir. Kostnaderna kommer dock att öka både på central förvaltning och på skolorna. Exempel på kostnader som kommer att öka är kostnader för kompetensutveckling, fler användare, fler system, ny kringutrustning samt nya tjänster.

Dessutom kommer ett skifte från analoga läromedel till digitala läresurser innebära att kostnaden initialt ökar, när man använder parallella system på skolorna. Även övergång från manuella processer till digitaliserade processer innebär initiala kostnader, exempelvis kostnader för personella resurser och investeringar i IT-system/tjänster.

Det nya GSIT2-avtalet har en annan finansieringsmodell än tidigare avtal som innebär att varje avropad enhet (dator) har en lägre kostnad medan de fasta kostnader kan komma att öka när tjänsteutbudet utvecklas.

Administration (eDok)

Enligt stadsarkivets nuvarande plan ska utbildningsförvaltningen under 2021 införa eDok, det stadsgemensamma systemstödet och arbetssättet för ärende- och dokumenthantering. Införandeprojektet är påbörjat och kommer att fortsätta de närmaste två åren tillsammans med stora delar av verksamheten. Det finns dock en mindre risk för försening i projektet, på grund av projektets storlek och komplexitet.

Utveckling av Stockholmskällan 2021 - 2023

Stockholmskällan stöder lärandet om demokratins och historiens roll i samhället. Användarnyttan ska öka genom att knyta ihop Stockholmskällans digitala infrastruktur med pågående, aktuella processer i den smarta, uppkopplade staden. Stockholmskällan ska fortsatt ha starkt fokus på skolan som huvudsaklig målgrupp. Under perioden ska webbplatsen öka synligheten för de institutioner som ingår i samarbetet, så att användarna får förbättrade möjligheter till fördjupning i källmaterialen.

2.4 Samverkan och samarbete

Samverkan kring elever i behov av stöd

Förvaltningen ska verka för att stadens skolor samverkar med vårdnadshavare, socialtjänst, hälso- och sjukvård, polis och andra aktörer för att tidigt identifiera och ge barn och elever i behov av stöd rätt insatser. Förvaltningen ska prioritera åtgärder för att uppnå ökad trygghet, studiero och skolnärvaro i särskilt utsatta områden i samverkan med stadsdelsförvaltningarna och polisen.

Skola, socialtjänst och polis behöver mötas i lokala operativa samverkansfora för att etablera ett gemensamt arbete kring barn och unga som är i behov av samlade insatser. En tydligare lokal samverkansorganisation mellan lokalpolis, stadsdelsförvaltning och utbildningsförvalt-

ningen håller på att etableras. Arbetet för att utveckla denna samverkan kommer att pågå framöver i syfte att hitta goda modeller för samverkan kring elever i behov av stöd för att kunna ge tidiga insatser. Förvaltningen bistår även stadsdelsförvaltningarna i arbetet med att ta fram lokala lägesbilder och orsaksanalyser i syfte att skapa gemensamma trygghets- och brottsförebyggande åtgärder. Ett övergripande mål och en utmaning för samarbetet är att minska antalet barn, ungdomar och unga vuxna som dras in i kriminalitet.

Förvaltningen ska utveckla samarbetet med socialförvaltningen och samtliga stadsdelsförvaltningar kring elevers skolfrånvaro för att se till att alla elever fullgör sin skolplikt och får sin rätt till utbildning tillgodosedd. Bland annat kommer förvaltningarna att samarbeta för att etablera skolsociala team i samtliga stadsdelsnämndsområden. Denna satsning syftar till ökad skolnärvaro och bättre skolresultat. Även exempel på kartläggningsmaterial för att på ett bättre sätt kunna utreda orsaker till elevers upprepade och längre frånvaro kommer att tas fram och spridas.

Förvaltningen ska i samverkan med socialförvaltningen och stadsdelsnämnderna fortsätta att utveckla arbetet med och spridningen av *Mentorer i våldsprevention* (MVP) och *Agera tillsammans* (AT) i stadens grundskolor.

Samverkan med arbetsmarknadsförvaltningen och näringslivet

Förvaltningen och arbetsmarknadsförvaltningen har ett gemensamt åtagande för att det ska finnas ett attraktivt och relevant utbud av utbildningar som kan tillgodose näringslivets behov. Samverkan har inletts i syfte att skapa en tydlig struktur för arbetet med kompetensförsörjningsfrågorna. Ett av fokusområdena i stadens näringslivspolicy är att öka tillgången till arbetskraft med relevant kompetens. Statistiska centralbyrån prognosticerar att efterfrågan på arbetskraft med gymnasial yrkesutbildning kommer att öka starkt fram till 2035. Dock har trenden att söka ett yrkesprogram inom gymnasieskolan varit vikande i flera år. Detta gäller inte enbart för Stockholms stad utan för hela länet. Det innebär att det bedöms bli ett växande underskott på personer med gymnasial yrkesutbildning. Det gäller ett flertal utbildningar, både inom teknik och vårdområdet. Förvaltningen fortsätter sin samverkan med branscher och näringsliv inom yrkesprogrammets programråd och ska gemensamt med arbetsmarknadsförvaltningen utveckla och fördjupa samverkan med branscher kring yrkesutbildningar.

Fördjupat samarbete med Baltic Sea Science Center

Samarbetet mellan utbildningsförvaltningen och Baltic Sea Science Center ska fördjupas för att ge fler elever möjlighet att få bättre förståelse för vattnets kretslopp och kunskap om värdet av att skydda vattenmiljöer på ett hållbart sätt.

Insyn och samverkan med fristående skolor

Genom kommunens insynsrätt ska förvaltningen hålla sig informerad om de fristående skolornas förutsättningar och verksamhet för att kunna fullgöra sina skyldigheter som hemkommun och tillgodose allmänhetens behov av insyn. Förvaltningen arbetar fortlopande med att utveckla formerna för insyn och samordningen av information. Sedan år 2021 har

nämnden beslutat om att införa ett strukturbidrag för fristående skolor som begränsar sitt mottagande till elever i behov av särskilt stöd.

2.5 Arbete för en hållbar livsmiljö

Utbildningsnämndens verksamheter påverkar miljön och klimatet inom en rad områden. Ett strategiskt och långsiktigt arbete för att minska förvaltningens totala miljöpåverkan omfattar flera prioriterade områden.

Skolmåltider är ett högt prioriterat område de kommande åren, med fokus på minskad koldioxidpåverkan, minskat matsvinn, och en fortsatt ökning av andelen ekologiska livsmedel. Förvaltningen samverkar med flera andra förvaltningar i syfte att utveckla mått och mätmetoder, liksom att genomföra upphandlingar som stöder ökad måluppfyllelse.

Ett annat prioriterat område handlar om resurshushållning. Förvaltningen avser att fortsätta utveckla arbetet med återbruk av möbler och annan utrustning för skolorna under de kommande åren. Andra strategiska åtgärder för en bättre resurshushållning är att underlätta en god avfallshantering på skolorna, exempelvis genom upphandling och lokalanpassningar.

Energieffektivitet är ytterligare ett område där förvaltningens strategiska arbete är av stor vikt. I all projektering av nya skolor beställer förvaltningen energiklassade skolbyggnader motsvarande lägst miljöbyggnad silver. Förvaltningen behöver fortsätta samarbetet med SISAB och andra fastighetsägare för att minska energiåtgången i befintliga skolbyggnader.

Arbetet med kemikaliesäkerhet har också hög prioritet de kommande åren. Hösten 2021 lanseras en ny vägledning för kemikaliesmart grundskola och fritidshem, som stöd för skolornas arbete. Förvaltningen kommer att fortsätta dialogen med skolorna för att minska förekomsten av utfasningsämnen och riskminskningsämnen i undervisningen.

2.6 Ledarskaps- och kompetensförsörjning

Kompetensförsörjningen inom stadens förskolor och skolor är även fortsättningsvis en av de allra största utmaningarna inom utbildningsområdet. Enligt Swecos personalbehovsprognos behöver i genomsnitt nästan 1 200 lärare anställas varje år fram till 2030 i stadens grund- och gymnasieskolor. Detta beror på ökad personalrörlighet, befolkningstillväxt och kommande pensionsavgångar vilket primärt ökar anställningsbehovet av lärare men som även påverkar behovet inom elevhälsa och på chefsförsörjning. En mer utförlig analys finns i kompetensförsörjningsplanen, bilaga 3.

Tillgången på nyutbildade lärare är fortfarande låg i jämförelse med rekryteringsbehovet vilket kräver insatser från arbetsgivaren för att behålla och utveckla befintlig personal samt attrahera nya medarbetare att arbeta i stadens skolor. Samtidigt behövs stöd till skolledare och lärare så att dessa kan ägna mer tid åt sitt kärnuppdrag, liksom att staden som arbetsgivare utvecklar nya vägar in i läraryrket tillsammans med lärosäten och andra nyckelaktörer. Redan

befintliga vägar som lärarlyftet och flertalet kompletterande pedagogiska utbildningar är viktiga verktyg som resulterar i fler lärare och förskollärare. Dock täcker de inte anställningsbehoven som stadens verksamheter har framöver.

Förvaltningen fortsätter också att vara en attraktiv arbetsgivare med goda möjligheter för karriär- och kompetensutveckling. Lärarstudenter som genomför sin verksamhetsförlagda utbildning inom stadens skolor och förskolor ska se staden som en självklar framtida arbetsgivare. Introduktionen för nyanställda medarbetare och chefer håller hög kvalitet och fortsätter att utvecklas såväl centralt som på den enskilda skolan. För att utbildningsförvaltningen ska fortsätta att utveckla, behålla och attrahera medarbetarna måste arbetsgivarvarumärket och utvecklingsmöjligheter kommuniceras på ett konsekvent sätt och arbetet med att bredda och nyansera bilden av skolan fortsätta. Skolledare och andra chefer spelar en avgörande roll för skolans resultat, pedagogiska utveckling och möjlighet att attrahera nya medarbetare. Ledarskapet inom skolan är komplext och chefer ska ges förutsättningar att hantera det föränderliga chefsuppdraget. Ett tydligt erbjudande till chefer med stöd, utvecklingsinsatser, handledning, coachning, ledningsgruppsutveckling, ledarutveckling och nätverk är viktigt för att staden ska fortsätta vara en attraktiv arbetsgivare för chefer och rektorer.

Skolutveckling och professionsutveckling går hand i hand och i förvaltningen fortsätter det långsiktiga arbetet med att skapa goda förutsättningar för karriärlärare och skolledare att fördjupa och utveckla sina kunskaper om vad som är god undervisning och hur man kan organisera ett systematiskt arbete med fokus på undervisningsutveckling som en integrerad del av skolans styrning och ledning. Under året revideras förvaltningens FoU-plan där dessa aspekter är centrala och kommer att ligga till grund för de närmaste årens strategiska inriktning. Lärare och skolledare med erfarenhet av egen forskning eller FoU-projekt är viktiga resurser för att bidra till att skapa en FoU-kultur på skolorna som i sin tur bidrar till kollegialt lärande och högre kvalitet i undervisningen då tillgången till legitimerade lärare blir en allt större utmaning. Det är också angeläget ur ett likvärdighetsperspektiv genom att undervisningen bättre kan möta elevers olika behov utvecklas och breddas.

Mot bakgrund av de stora satsningarna på karriär- och professionsutveckling för lärare och de stora rekryteringsbehoven, kommer även rekrytering av skolledare att kräva extra satsningar vad gäller kvalitetssäkring och kontinuerlig professionsutveckling samt utveckling av karriärspåret som skolledare. Ett nytt treårigt program för undervisningsutveckling på vetenskaplig grund med skolledare involverade planeras att under perioden provas inom gymnasieskolan.

På nationell nivå pågår flera initiativ kring praktikinrä forskning om lärande och undervisning och forskningsbaserad skolutveckling. Förvaltningen är involverad i flera av dem, till exempel ULF. Samverkan kring praktikinrä forskning med lärosäten regionalt och nationellt vidareutvecklas och fördjupas. Ett konkret område för samverkan är att i dialog påverka utbud och innehåll i fortbildning på avancerad nivå, mot magister/masterexamen och forskarstudier för lärare och skolledare.

Det är angeläget att prova nya modeller för hur teknik kan användas för bättre resursutnyttjande och högre grad av flexibilitet genom till exempel fjärrundervisning och distansundervisning. Att tillvarata den digitala teknikens möjligheter och utveckla modeller för hur god undervisning kan organiseras med bättre resursutnyttjande är prioriterat. Erfarenheterna från pandemin ska systematiseras för ökad spridning och lärande. Försök med flexibla upplägg med viss undervisning på distans med stöd av digitala läresurser, ska kunna fortsätta för de elever skolan har svårast att nå. Skolledares kompetens i att använda digitaliseringens möjligheter som verktyg för verksamhetsutveckling är central för skolans förmåga att svara mot de nya kraven i läroplanen.

Omvärldsbevakning - regionalt, nationellt och internationellt - ska öka genom samverkan med relevanta aktörer, myndigheter, organisationer.

Arbetsplatser som karakteriseras av en medvetenhet och kunskap om systematiskt arbetsmiljöarbete har bättre förutsättningar att i praktiken skapa en god arbetsmiljö. En sådan arbetsplats skapar ett långsiktigt hållbart arbetsliv för medarbetare och främjar trivsel, engagemang och delaktighet och leder till en miljö fri från kränkande särbehandling, trakasserier och diskriminering. För fortsatt positiv utveckling i det systematiska arbetsmiljöarbetet behövs fortsatt stöd till chefer för att bibehålla och öka kompetensen om det systematiska arbetsmiljöarbetet, friskfaktorer och aktivt hälsofrämjande arbete.

För att stärka skolans möjligheter att uppfylla det kompensatoriska uppdraget behöver fortsatt det socioekonomiska perspektivet inkluderas i arbetet med kompetensförsörjning. Detta med syfte att skolor i socioekonomiskt tyngre områden ska ha tillgång till legitimerade lärare med rätt ämnesbehörighet. Legitimationsgraden i stadens grundskoleområden varierar från 91 procent till 82 procent (jämfört med 78 procent i genomsnitt i riket⁵) och enstaka skolor varierar från 100 procent till 67 procent. För budgetåren 2020 och 2021 ges rektorer i de socioekonomiskt mest utmanande områdena möjlighet att, för ett år i taget, använda lönetillägg för särskilt svårrekryterad personal. De yrkesgrupper som kan vara aktuella är lärare, specialpedagog, biträdande rektor, studie- och yrkesvägledare, skolkurator, skolsköterska och psykolog. Insatsens effekt ska efter 2021 utvärderas innan eventuell fortsättning beslutas.

De ekonomiska förutsättningarna (avsnitt 3) är också kopplade till kompetensförsörjningen. En starkare styrning till prioriterade yrkesgrupper kan komma att behövas i kommande löneöversyner för att fortsatt kunna behålla och rekrytera. Lärare och förskollärare är i fokus, men även för chefsförsörjning och andra kvalificerade yrkesgrupper som specialister inom IT, HR och ekonomi. Det blir än viktigare att ha kontroll på lönekostnaderna samtidigt som fortsatt goda anställningsvillkor behöver kunna erbjudas för att rekrytera och behålla kvalificerade medarbetare.

⁵ Skolverket, personalstatistik med behörighet läsåret 2019/2020

3 Sammanfattande ekonomisk analys

3.1 Sammanfattning

Nuvarande prognos för antal barn och elever med hemkommun Stockholm innebär att årskostnaden för prestationer fram till och med 2024, vid nuvarande schablonnivåer, ökar med 617 mnkr, jämfört med kommunfullmäktiges budget för 2021. Drygt hälften eller 366 mnkr faller ut redan 2022.

Med en hypotetisk löneökningstakt om 2,1 procent om året, vilket är samma nivå som 2020 men lägre än 2016 - 2019, kommer årskostnaderna för löner att öka med 609 mnkr till och med 2024. För 2022 bedöms lönekostnaderna öka med 199 mnkr.

Till följd av bland annat ny- och ombyggnationer och hyreshöjningar beräknas de årliga lokalkostnaderna till 2024 öka med 58 mnkr, utöver vad som kan finansieras med ökade schablonintäkter till följd av fler elever. Ökningen 2022 beräknas till 18 mnkr.

Kostnaderna för väntad löne- och lokalkostnadsutveckling för grund- och gymnasieskola i egen regi 2022 kan hanteras på två olika sätt (eller en kombination) för att uppnå ett nollresultat:

- Ett effektiviseringskrav på verksamheten i egen regi på sammanlagt 217 mnkr skulle innebära att förvaltningen inte behöver extra medel för att hantera kostnadsutvecklingen.
- En höjning av schablonerna för grund- och gymnasieskola med i genomsnitt 1,9 procent skulle leda till krav på förstärkt finansiering på 290 mnkr, inklusive effekten på ersättning till andra huvudmän.

Beloppen i kalkylen bygger på nu kända förhållanden och nuvarande antaganden om utvecklingen de närmaste åren, och behöver ses över inför det slutliga arbetet med budget 2022.

3.2 Drift

Utbildningsnämndens underlag för budget 2022 med inriktning 2023 och 2024 baseras på budget 2021 och de beräkningar som finns utgår från prisnivån 2021. Nämndens ekonomiska förutsättningar påverkas i hög grad av de kommunala skolornas lokalkostnader och lönekostnadernas utveckling.

Då lokalkostnaderna inom grundskolan enligt nuvarande planering väntas öka under lång tid framåt kommer lokalkostnadernas andel av nämndens resurser att öka, vilket bedöms innebära att effektiviseringar behöver göras både på central förvaltning och på skolorna.

Nämndens kostnader till följd av ökat antal barn och elever bedöms öka med 366 mnkr 2022 och sedan ytterligare med 147 mnkr respektive 104 mnkr för 2023 och 2024, vid nuvarande schablonnivå. Vidare väntas löner och lokalkostnader öka utöver vad som kan klaras inom

nuvarande schablonnivå. För planperioden 2022 - 2024 bedöms kostnaderna totalt sett öka med 1 284 mnkr.

Tabell 1 *Ram och beräknat behov, mnkr*

Utbildningsnämnden, mnkr	KF 2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024
Kostnader	20 824	20 821	20 821	20 821
Intäkter	-528	-528	-528	-528
KF:s ram	20 297	20 294	20 294	20 294
Ändrade behov, årlig förändring, mnkr		583	346	355
Prestationer, samtliga barn och elever		366	147	104
Löneutveckling egen regi		199	203	207
Lokalkostnadsökning som inte finansieras av prestationsökning, egen regi ⁶		18	-4	44

Väntade löne- och lokalkostnadsökningar inom grund- och gymnasieskolan om 217 mnkr 2022 motsvarar en höjning av schablonerna på i genomsnitt 1,9 procent. Då effekten på kostnader för elever i andra huvudmäns skolor inkluderas blir totalkostnaden av en sådan schablonhöjning cirka 290 mnkr om inte strukturersättningen förändras. En alternativ åtgärd är ett besparingskrav mot egen regi på 217 mnkr. Ett besparingsbeting kan påverka möjligheten att upprätthålla skolpengens andel av schablonen.

Utvecklingen av kostnaderna för prestationer, löneutveckling och lokalkostnadsförändringar beskrivs närmare nedan.

Prestationer, samtliga barn och elever

I tabellen nedan visas förväntade förändringar av antal barn och elever med hemkommun Stockholm 2019 - 2024. För 2022 visas förändringen jämfört med kommunfullmäktiges (KF) budget 2021.

Tabell 2 *Årliga förändringar av prestationer, barn- och elevantal*

Verksamhet	VB 2020-2019	KF 2021-VB 2020	Plan 2022-KF 2021	2023	2024	Summa nivå-förändring tre år
Förskola	-230	841	-1 207	-36	109	-1 134
Fritidshem	-316	527	-174	-155	-486	-815
Grundskola	1 913	-640	4 498	764	99	5 362
Grundsärskola	75	-31	94	9	1	104
Gymnasieskola	707	609	998	800	951	2 749
Gymnasiesärskola	9	1	18	12	13	43

Barn- och elevantalsutvecklingen framgår i bilaga 2.

⁶ I lokalkostnaderna ingår de hyreskostnader som redovisas i bilaga 4 (lokalförsörjningsplanen) men här har även avtalade hyreshöjningar under perioden räknats in. Vidare inkluderas i lokalkostnaderna direktkostnader, förgäveskostnader och andra poster som inte räknas in i hyreskostnaderna. Ökade intäkter till följd av prestationsförändringar har dragits av från beräkningen.

Kostnaderna för de årliga prestationsförändringarna, baserat på väntad barn- och elevantalsutveckling och nuvarande schablonnivåer, beräknas till cirka 366 mnkr för 2022, 147 mnkr för 2023 och 104 mnkr för 2024.

Tabell 3 *Kostnad för beräknade årliga prestationsförändringar alla huvudmän, mnkr*

Kostnaden för beräknade förändringar av prestationer med nuvarande schablonnivåer, mnkr	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024	Summa nivåförändring tre år
Förskola	-179	-5	16	-168
Fritidshem	-9	-8	-25	-42
Grundskola inkl. F-klass	407	69	9	486
Grundsärskola	36	3	0	39
Gymnasieskola	104	83	99	286
Gymnasiesärskola	6	4	5	15
Summa prestationsökning	366	147	104	616

Med en schablonökning på två procentenheter skulle de totala kostnadsökningarna jämfört med föregående år uppgå till 732 mnkr 2022, 526 mnkr 2023 och 495 mnkr 2024.

Egen regi

Den prestationsbaserade budgeten innebär att ökade kostnader för verksamheten i egen regi ska täckas av de schabloner som avser elever i skolor i egen regi.

De ekonomiska förutsättningarna för verksamheten i egen regi påverkas främst av lönekostnadernas utveckling och utvecklingen av lokalkostnaderna. Kostnadsökningar inom egen regi som överstiger budgettilldelningen innebär att det måste ske effektiviseringsåtgärder, både på central förvaltning och i skolorna, eventuellt i kombination med att pengarna till skolorna sänks.

Den kommande kostnadsökningen för grundskolans lokaler bedöms försvåra möjligheten att klara av kommunfullmäktiges krav på att 72 procent av grundschablonen ska betalas ut till de kommunala skolorna.

Prestationer, egen regi

För verksamheten i egen regi beräknas de årliga prestationsförändringarna med nuvarande schablonnivåer uppgå till 365 mnkr för år 2022, 83 mnkr för 2023 och 29 mnkr för 2024, med en sammanlagd höjning på 477 mnkr över hela perioden.

Tabell 4 *Prestationsförändring mot föregående år, egen regi, mnkr*

Egen regi	2022	2023	2024	Summa nivåförändring 3 år
Grundskola, fritidshem och grundsärskola	319	47	-13	353
Gymnasie- och gymnasiesärskola	46	36	43	124
Summa ökning egen regi	365	83	29	477

Löner, egen regi

Verksamheten i egen regi påverkas av lönebildningen. I tabell 5 nedan visas löneökningarna på utbildningsförvaltningen de senaste fem åren.

Tabell 5 Löneutveckling 2016 - 2020

Genomsnitt, hela förvaltningen	2016	2017	2018	2019	2020	Medel 2 år	Medel 5 år
Procent	3,2 %	2,6 %	2,3 %	2,4 %	2,1 %	2,3	2,5

Med en hypotetisk löneökning på 2,1 procent årligen för samtliga tillsvidareanställda medarbetare i förvaltningen ökar lönekostnaderna 2022 - 2024 enligt tabell 6 nedan, baserat på lönesumman för förvaltningens anställda i januari 2021.

Tabell 6 Lönekostnadsökning vid oförändrad personalstyrka, mnkr

	2022	2023	2024
Ökning jämfört med föregående år	199	203	207
Ökning jämfört med 2021	199	401	609

Då antalet elever i skolor i egen regi förväntas att öka under planperioden är det sannolikt att även antal anställda kommer att öka och det medför en ytterligare kostnadsökning. Löneökningar som inte kompenseras med schablonökning innebär att effektiviseringar behöver göras, både på skolorna och på central förvaltning.

Lokalkostnader, egen regi

Den planerade utbyggnaden av skollokaler för att möta elevantalsutvecklingen fortsätter att öka lokalkostnaderna de närmaste åren. Den *totala årliga lokalkostnaden* för skolorna i egen regi beräknas öka med cirka 160 mnkr under åren 2021 - 2024. Kostnadsökningen finns huvudsakligen inom grundskolan. Orsakerna till kostnadsökningarna är flera, bland annat:

- Skolor byggs om med utmaningar som ökade myndighetskrav som aktualiseras vid ombyggnation, besvärliga byggförhållanden och oförutsedda mark- och byggnadsförhållanden vilket alla driver kostnader.
- Paviljonglösningar för att möta utökat behov men också evakueringar. Ju kortare tid en paviljong står desto högre blir årshyran.
- Nybyggnation av skolor tenderar att bli allt dyrare. Markförhållanden med stora utmaningar är en faktor. Stockholms stad har beslutat att nybyggda skolor ska certifieras enligt miljöklass Silver eller högre, vilket också är kostnadsdrivande både avseende det byggnadstekniska och gestaltning. Under perioden 2021 - 2024 kommer en ny skola att färdigställas.

Perioden från att detaljplan vunnit laga kraft tills tomträtten tas i bruk kan många gånger bli lång. En förutsättningslös utredning ska göras för att minska utbildningsnämndens kostnader. Exempel är en första detaljplan som vinner laga kraft 2021 och tas i bruk cirka 10 år senare. Bedömningar av utvecklingen för denna problematik är osäkra, men förvaltningen uppskattar att sådana tomträttstaxor under perioden 2021 - 2031 kan komma att uppgå till nära 20 mnkr årligen, pengar som måste tas från schablonerna. Då vissa av tomträtterna med stor sannolikhet kommer att överlåtas till enskilda huvudmän blir en ytterligare effekt att schablonen för stockholms elever blir alltför hög. Tomträttstaxor och därtill vissa utredningskostnader i samband med detaljplanarbetet, som i slutändan gynnar enskilda huvudmän, läggs till kostnaderna för skolverksamhet i egen regi och driver upp schablonen.

Grundskola och grundsärskola

Lokalkostnaden per grundskoleelev beräknas öka med cirka 4 procent till 2024 jämfört med 2021. Orsaken är att grundskolans hyreskostnader ökar snabbare än antalet elever. Hyrans andel av de totala resurserna beräknas därmed öka under planperioden och endast en del av de ökade hyreskostnaderna ryms inom de ökade intäkterna som kommer med fler elever.

Tabell 7 Lokalkostnad grund- och grundsärskola

	2021	2022	2023	2024
Årshyra exklusive hyreshöjning, mnkr ¹	1 736	1 768	1 779	1 823
Hyreshöjning, mnkr ²	0	13	26	40
Övriga lokalkostnader, mnkr ³	237	237	237	237
Summa lokalkostnader, mnkr	1 973	2 017	2 042	2 100
Lokalkostnadsförändring mot föregående år, mnkr		44	25	58
Lokalkostnadsförändring som täcks av schablonintäkter, mnkr		30	15	-5
Ofinansierad lokalkostnadsförändring (+) eller budgetutrymme (-), mnkr		14	10	63
Total elevantalsprognos egen regi, antal	80 101	81 150	81 673	81 667
Lokalkostnad per elev, kronor	24 600	24 900	25 000	25 700
Lokalkostnadens andel av schablonen	21,7%	22,0%	22,1%	22,8%

¹ Årshyra exklusive hyreshöjning är lika med den årshyra som redovisas i bilaga 4 Lokalförsörjningsplan, och som enligt instruktionerna redovisas i 2021 års nivå. Den förändras över tid till följd av tillkommande projekt och avskrivningar av befintliga lokaler.

² Avtalen med SISAB innebär en årlig uppräkningsgrad av befintliga hyror genom indexering, och effekten av det redovisas separat på raden Hyreshöjning, mnkr.

³ Övriga lokalkostnader består till exempel av förgäveskostnader då planerade projekt läggs ner, vissa kostnader för el, med flera kostnader relaterade till lokalförsörjningen som inte ingår i redovisade hyreskostnader.

Antalet elever i kommunala skolor i Stockholms stad ökar med 1 049 till 2022, vilket ger ökade schablonintäkter. Samtidigt ökar förvaltningens lokalkostnad med 44 mnkr för 2022.

- För att kunna klara de ökade lokalkostnaderna för 2022 inom oförändrade schablonnivåer måste skolpengens andel av schablonen sänkas marginellt, från 72,0 till 71,8 procent.
- Med fortsatt utbetalningsgrad om 72,0 procent måste schablonen höjas med 0,6 procent 2022 för att täcka de ökade lokalkostnaderna. Det motsvarar en total kostnad för schablonökning med cirka 73 mnkr, beräknad på samtliga schablongrundande stockholmselever.

Dessa beräkningar förutsätter att övrig central förvaltning överhuvudtaget inte ökar sin budget. En ökning av budgeten för grundskolans del av övrig central förvaltning på 1,5 procent innebär en ytterligare kostnad på cirka 9 mnkr.

Gymnasieskola och gymnasiesärskola

Lokalkostnaden per gymnasieelev beräknas minska med fyra procent under planperioden till och med 2024, jämfört med 2021. Det beror på en kombination av att lokalkostnaderna ökar med fem procent, samtidigt som antalet gymnasieelever beräknas öka med nio procent under perioden.

Tabell 8 Lokalkostnad gymnasie- och gymnasiesärskola

	2021	2022	2023	2024
Årshyra exklusive hyreshöjning, mnkr ¹	390	409	407	402
Hyreshöjning, mnkr ²		3	7	10
Övriga lokalkostnader, mnkr ³	29	29	29	29
Summa lokalkostnader, mnkr	419	441	443	442
Lokalkostnadsförändring, mnkr		22	1	-1
Lokalkostnadsförändring som täcks av schablonintäkter, mnkr		18	16	18
Ofinansierad lokalkostnadsförändring (+) eller budgetutrymme (-), mnkr		4	-15	-18
Total elevantalsprognos egen regi, antal	18 725	19 326	19 853	20 434
Lokalkostnad per elev, kronor	22 400	22 800	22 300	21 600
Lokalkostnadens andel av schablonen	20,0%	20,5%	20,0%	19,4%

¹ Årshyra exklusive hyreshöjning är lika med den årshyra som redovisas i bilaga 4 Lokalförsörjningsplan, och som enligt instruktionerna redovisas i 2021 års nivå. Den förändras över tid till följd av tillkommande projekt och avskrivningar av befintliga lokaler.

² Avtalen med SISAB innebär en årlig uppräknings av befintliga hyror genom indexering, och effekten av det redovisas separat på raden Hyreshöjning, mnkr.

³ Övriga lokalkostnader består till exempel av förgäveskostnader då planerade projekt läggs ner, vissa kostnader för el, med flera kostnader relaterade till lokalförsörjningen som inte ingår i redovisade hyreskostnader.

Antalet elever i kommunala skolor i Stockholms stad ökar med 601 till 2022, vilket ger ökade schablonintäkter. Samtidigt ökar förvaltningens lokalkostnad med 22 mnkr för 2022, varav 18 mnkr täcks av ökade schablonintäkter. En kostnadsökning om 4 mnkr utöver vad som täcks av schablonintäktsökningen kan hanteras genom sänkt utbetalningsgrad eller höjda schabloner.

- För att kunna klara de ökade lokalkostnaderna inom oförändrade schablonnivåer måste programpengens andel av schablonen sänkas från 70,6 till 70,4 procent för 2022.
- Med fortsatt oförändrad utbetalningsgrad om 70,6 procent måste schablonen höjas med drygt 0,6 procent 2022 för att täcka de ökade lokalkostnaderna. Det motsvarar en total kostnad för schablonökning med cirka 19 mnkr, beräknad på samtliga stockholmselever.

Kostnader och intäkter för elever från andra kommuner styrs av den läns-gemensamma pris-listan. Länsprislistans förändring är i nuläget okänd och den kan komma att påverka denna beräkning om den avviker från stadens schablonförändring. Denna beräkning förutsätter att övrig central förvaltning inte ökar sin budget överhuvudtaget. En ökning av budgeten för gymnasieskolas del av övrig central förvaltning på 1,5 procent innebär en ytterligare kostnad på cirka 2,3 mnkr.

Riskfaktorer

Dagens historiskt låga räntenivåer avspeglas i den nuvarande låga internräntan på 0,5 procent för 2020. Förvaltningens beräkningar visar som exempel att en förändring av internräntan med en procentenhet innebär en ökad hyreskostnad på 100 mnkr.

IT-kostnader

Förvaltningen bedömer att kostnaderna för IT kommer att öka både på central förvaltning och på skolorna. Exempel på kostnader som kommer att öka är kostnader för kompetensutveck-

ling, fler användare, fler system, ny kringutrustning samt nya tjänster. Dessutom kommer ett skifte från analoga läromedel till digitala lärresurser innebära att kostnaden initialt ökar, när man använder parallella system på skolorna. Även övergång från manuella processer till digitaliserade processer innebär initiala kostnader, exempelvis kostnader för personella resurser och investeringar i IT-system/tjänster.

Förvaltningen avser att till budgetarbetet inför 2022 återkomma med en uppskattning av kostnaderna för de närmaste tre åren.

Skolskjuts, samtliga elever

Förvaltningen konstaterar sedan en längre tid - senast i den utredning som gjorts i samverkan med stadsledningskontoret under 2020 - att ersättningsnivåerna för skolskjuts inte har hängt med avtalets prisutveckling och att ersättningsmodellens konstruktion inte är ändamålsenlig. Bilden bekräftas i utbildningsnämndens bokslut 2020 som visar totala schablonintäkter på cirka 90 mnkr, medan kostnaderna för skolskjuts uppgick till cirka 225 mnkr. Det innebär en sammanlagd finansiering utanför skolskjutsschablon på cirka 135 mnkr. Skolskjutskostnaderna fördelas som följer.

Tabell 9 *Skolskjutskostnader, mnkr*

	2020
Skolskjutsschablon	-90
Skolskjutskostnad finansierad inom grundskolans strukturersättning och gymnasieschablon	-135
Grundskola/gymnasieskola egen regi (låg schablon)	-22
Fristående grundskola/gymnasieskola (låg schablon)	-42
Grundskola/gymnasieskola egen regi (ingen schablon)	-22
Grundskola/gymnasieskola fristående + annan kommun (ingen schablon)	-49
Summa skolskjutskostnad	-225

Med nuvarande modell avsätts medel från strukturersättningen och gymnasieskolans schablon för att finansiera de budgeterade kostnaderna för skolskjuts.

En ny upphandling av skolskjutsar pågår och det nya avtalet ska gälla från och med mars 2022. En ambition enligt upphandlingen är att kostnaderna inte ska öka utan snarare minskas med upp emot tio procent. För nya elever försvinner dessutom i vissa fall möjligheten till skolskjuts till skolor utanför kommunen från och med höstterminen 2021. Detta gäller inte skolor som begränsat sitt mottagande till elever med behov av särskilt stöd. Därmed bedömer förvaltningen att det inte kommer att ske någon betydande ökning av skolskjutskostnaderna under planperioden.

Statsbidrag för likvärdig skola och skolmiljarden

Regeringen har beslutat om en förstärkning av den statliga finansieringen av grundskolan som startade 2018. Statsbidraget fördelas med hänsyn till socioekonomiska faktorer och ska

användas till insatser i grundskolan för att öka andelen elever som når behörighet till ett nationellt program i gymnasieskolan.

I statens budget för 2021 har bidraget utökats från 4,9 mdkr till 6,2 mdkr för år 2021 samt även 2022 och 2023. Utökningen till 2021 har finansierats genom att den kvarvarande halvan av statsbidraget för fler anställda i lågstadiet (lågstadiesatsningen) tagits bort.

Statsbidraget söks av respektive huvudman och av dessa medel tilldelas Stockholms stad 329 mnkr för 2021 för skolorna i egen regi. Då ökningen jämfört med tidigare år motsvaras av en minskning av lågstadiesatsningen innebär det att resurserna för skolorna totalt sett bedöms bli oförändrade när det gäller dessa statsbidrag.

Dessutom tillkommer ett nytt statsbidrag för 2021, som benämns ”skolmiljarden”, där syftet är att bidra till goda förutsättningar för kommunerna att kunna säkerställa att alla barn och elever får den utbildning de har rätt till, trots pandemin. Medlen får användas brett för insatser i hela skolväsendet. Stockholms stad kommer att få 84 mnkr av detta bidrag och det ska användas till insatser i både kommunal och enskild verksamhet. Beslut om fördelning av detta bidrag kommer att tas av kommunfullmäktige.

Maxtaxa och kvalitetssäkrannde åtgärder

Statsbidraget till kommuner som tillämpar maxtaxa inom förskolan och fritidshemmet minskar. Skolverket beslutar om statsbidragets storlek som avser samtliga barn oavsett huvudman. För 2021 är statsbidraget följande.

Tabell 10 Statsbidrag för maxtaxa och kvalitetssäkrannde åtgärder, mnkr

Statsbidrag	VB 2020	VP 2021
Maxtaxa	210,4	207,3
Kvalitetssäkrannde åtgärder	49,7	48,9
Summa statsbidrag	260,1	256,2
Intäktskrav	279,3	260,1
Differens statsbidrag - intäktskrav	-19,2	-3,9

Minskningen av statsbidraget leder till att intäktskravet på nämnden behöver minska i samma omfattning. Det beslutade statsbidraget samt intäktskravet i budget 2021 medför ett behov av minskat intäktskrav med 3,9 mnkr för innevarande år, vilket förvaltningen avser att återkomma med i tertialrapport 1. Intäktskravet kommer att behöva regleras även kommande år.

3.3 Investeringar

Utbildningsnämndens investeringsbudget är 127 mnkr för 2021. I kommunfullmäktiges plan för 2022 och 2023 är ramen 125 mnkr och förvaltningens bedömning är att ramen är tillräcklig för investeringsbehovet. Investeringsmedlen används dels till nyetableringsbidrag för nybyggda skolor och befintliga skolor där kapacitetshöjande åtgärder har gjorts, dels till satsningar på digitala verktyg, utbyte av möblemang, köksutrustning, miljö och tillgänglighet.

Med målen att minska klimatpåverkan och sänka investeringskostnaderna kommer förvaltningen att fortsätta sitt arbete med återbruk av inventarier. De inventarier som inte behövs inom förvaltningens verksamheter och som är lämpliga för återbruk utannonseras på Stocket så att de kan komma andra verksamheter till gagn.

Kapitaltjänstkostnaderna är beräknade på befintliga, inte avskrivna anläggningstillgångar och utgår från en fortsatt årlig investering på 125 mnkr åren 2022 - 2024. Den årliga internräntan sänks till 0,5 procent i denna kalkyl. Kapitaltjänstkostnaderna har beräknats till 124 mnkr för 2022, 124 mnkr för 2023 och till 127 mnkr för 2024, se bilaga 1. Kapitaltjänstkostnaderna finansieras inom egen regis schablontilldelning.

4 Lokalförsörjningsplan

Lokalförsörjningsplanen återfinns som bilaga 4.

5 Övriga redovisningar

5.1 Näringslivsfrämjande åtgärder

I bilaga 6 återfinns pågående och planerade näringslivsfrämjande aktiviteter. De relateras till, och kategoriseras under, näringslivspolicyns fyra fokusområden. Fokusområdena är områden där staden behöver stärka sitt näringslivsarbete och de är valda utifrån att insatser här bedöms göra största nytta och få bäst effekt.

5.2 Taxor och avgifter

Enligt kommunallagen får kommuner och landsting ta ut avgifter för tjänster och nyttigheter som de tillhandahåller. För tjänster och nyttigheter som kommuner och landsting är skyldiga att tillhandahålla får de ta ut avgifter bara om det är särskilt föreskrivet. Taxor, och grunder för avgiftssättning, av större ekonomisk betydelse ska fastslås av fullmäktige. I bilaga 1 redovisas de taxor och avgifter som gäller inom utbildningsnämndens ansvarsområde. Den största avgiftsförändringen 2021 är att föräldraavgiften för fritidsklubb höjts från 950 kronor per termin till 1 200 kronor per termin genom kommunfullmäktiges beslut i budget för 2021.